

Haruldase haiguse tõttu igavikku rännanud balletitähe Anatoli Arhangelski lesk Marika: „Tolik on kogu aeg meiega. Tajun tema juuresolekut kõige rohkem vaikuses“

Haruldase haiguse tõttu igavikuradadele rännanud balletitähe Anatoli Arhangelski abikaasa Marika Muiste on viimaste aastate jooksul pidanud kõike teise pilguga vaatama.

Pööripäeva päikesepaiste sätendab pojengidel, tuul lennutab õrnu õisi ja tuttav lõhn hõljub õhus. Kadrioru park lokkab. Simon (5), Sofia (9) ja Marika (43) puhkavad Eestis. Mõned kiiremad sammud ja kolmik on muudkui kallistamiseks koos. „Ilma nendeta oleksin ammu hulluks läinud. See on üks asi, mille olen elus õieti teinud. Tunnen, et mu elul on mõte,“ lausub Marika.

Meie Isa – Anatoli – palve

Anatoli surmast on möödas neli kuud ...

„Tema kaotamise tunnet oli mul mitu korda varem. Tolik ei saanud küll rääkida, aga sellist hüvasti jätmist oli meil palju.“

Naine mõistis meest sõnadeta. Teadis, millises pilgus peegeldus armastus.

3. märtsil oli Marika nagu ikka Anatoli juures. „Tundsin kohe, kuidas tema hing lahkus kehast.“ Pärast mehe surma mõistis ta, et peab seda kõike jagama iseendaga, naine tahtis olla üksi ja koos lastega. „Tolik on kogu aeg meiega, tajun tema juuresolekut kõige rohkem vaikuses.“ Väikesel Simonil on seda raske mõista, aga haiget saades või väsides tunneb suurt igatsust isa järele. «Igal õhtul enne magama jäämist loeme meieisapalvet. Laste jaoks pole see Jumala, vai isa – Anatoli – palve. Tolik oli usklik ja see on meie jaoks nagu aamen kirikus.»

Marika lubab endal, kuid ka lastel tunda kõiki emotsioone ja nii on mõnel päeval veidike kergem, teisel väga raske. „Eestis olles on mul tunne, et ta viibib Itaalias. Itaalias mõtlen, et ta on Eestis ja näen teda. Olen realist, aga lõpuni ei suuda kõike uskuda.“

Simon, MARIKA ja SOFIA: Pisut sissepoole olemisega tüdruk on tagasihoidlikum, elavaloomulises poisis on isa tuttavlikku pilku. «Arvasin, et poeg harjub Itaalias kergemini, kuid lihtsamalt läks tütrele. Tegelen palju sellega, et nad saaksid tagasi turvatunde.»

(Martin Ahven)Kõik lõppes liiga vara

Marika otsib sõnu. „Nagu keegi lööks vikatiga jalad alt.“ Nii kirjeldab ta tuttavat tunnet, mis kukutab musta auku ja kust tuleb

ohtuleht.ee

Eesti Rahvusballett
Aivar Mäe

hakata end taas kord püsti upitama. „Lootsin viimase hetkeni.“ Mehe ravimatu haigus pani kaotusega silmitsi seistes teda tihti mõtlema selle üle, kui kaua ta valis endale abikaasat, kellega koos lapsi kasvatada. „Meil oli ilus abielu ja perekond, aga miski ikkagi seda lahutas. Mul on väga kahju, et kõik sai liiga vara otsa.“

„Kõige rohkem valus on mul Toliku pärast.“

Marika ei armunud Anatolisse esimesest silmapilgust. 2005. aastal etendasid estoonlased balletis „Shannon Rose“ armunud paari ja naine tantsis end täielikult mehe südamesse. „Tolik saatis mulle pärast igat etendust lilli ja kirjutas alla nimetähed A. A. Olin teises suhtes ega tahtnud talle anda valelootust.“ Anatoli oli vana rahu ise ja ühel hetkel muutus see Marika jaoks vastupandamatuks. „Tema tõekspidamised ja moraal olid kõrged, maailmavaade nii turvaline. Toliku harmoonia võlus mind meeletult.“

Avameelsetes vestlustes usaldati üksteist ja Marika mõistis, et ollakse nii sarnased, „vanaaja inimesed, kes peavad lugu traditsioonidest“. Rahvusooperi esipaar oli kogu aeg ninapidi koos ja nii kujunes paaril välja oma sõnavara. „Meil oli meeletult lõbus.“

Isa ja mehe abielusõrmus

Õigeusklikule mehele oli abielu oluline ja perekond tähtis. Paari mindi 02.08.2012 ja päev hiljem laulatati nad Aleksander Nevski katedraalis.

Marika pöidlaskas särab kaks kuldset rõngast. „Üks on Toliku, kuid ka minu isa abielusõrmus,“ selgitab Marika. Veidi enne tütre abiellumist suri isa kopsuvähki, aga soovist suguvõsa pärandit edasi anda kinkis Marika selle tulevasele abikaasale. Nüüd on armas sõrmus jõudnud Marika juurde tagasi.

Teise sõrmuse ostis naine pärast Anatoli surma. „Olen nõudnud endalt palju ja ennast ka kaotanud. Olen andja ja see sõrmus on mulle meeldetuletus ning märk, et esimene abielu on iseendaga – pean alati jääma Marikaks.“

See pole olnud alati iseenesestmõistetav. Enne Anatoli haigestumist lõpetas Marika 23 aastat kestnud baleriinikarjääri. Muretsejast ülemõtleja ei tegutsenud uisapäisa. „Küsisin kogu aeg Tolikult, mida ta hakkab tegema, kui tantsimise lõpetab. Teda köitis pildistamine ja ta ütles hästi rahulikult, küll siis mõtleb, kui see aeg on käes.“ Naine ei mõistnud sellist vastust, kohe tuleb tegelda sellega, mis alles tuleb. „Nüüd saan aru, et

seda pole vaja. Muretsemine on nagu kiiktoolis kiikumine, kogu aeg tegutsed, aga midagi ei muutu.“

SÜMBOOLNE EHE: Marikal ripub tavapäraselt kaelas rist, aga praegu ehib ketti paprika. Itaallased usuvad, et see kaitseb halva energia eest. Paprika kõrval sirgub elupuu kasvatab muudkui tugevamaks.

(Martin Ahven)Oma keha vang

Hetkes elamise õpetus saabus Marika ellu kevadel 2021. Anatoli haigestus koroonasse. Viirusest küll paranes, aga tervis muutus üha halvemaks. Mees, kes kunagi ei kurtnud, kaebas ähmast silma-

nägemist ja häiritud koordinatsiooni, õieti ei suutnud keha kontrollida. Mures Marika utsitas mehe arstile, kahel korral uuriti teda haiglas, aga olukord muutus aina hullemaks. „Tolik ei saanud liigutada, rääkida, süüa, juua. Teda koheldi haiglas ebainimlikult.“ Kui Anatoli seljaüdi analüüs kaotsi läks, ajas meelegeide abi otsima mujalt. „Mul tekkis tohutu viha riigi vastu, ühe klõpsuga kadus igasugune patriotism. Ma ei mõista, eestlasi on niigi vähe, aga üksteist ei hoita.“

Itaalias elava Anatoli õe abiga jõuti Udine haiglasse. Juulis 2021 selgus diagnoos: üliharuldane prioonhaigus ehk Creutzfeldt-Jakobi tõbi. Raviarstiks sai neuroloog Gian Luigi Gigli koos oma meeskonnaga. Eriline dieetravi mõjus, aga ajapikku püsis tervis muutumatult. Enamiku ajast lebas mees tardunult voodis, ängi valusamatel hetkel nuttis Marika nii palju, et ei suutnud isegi uskuda – kust need pisarad tulevad ja kas üldse lõppevad? „Kõige rohkem on mul valus Toliku pärast. Ma ei kujuta ette, mida ta võis tunda. Ta oli harjunud keha kontrollima, aga ei saanud enam kallistadagi. See kõik rebib hinge seest.“

Marika ei muudaks enda sõnul midagi. „Valiksin alati Toliku, lähaksin temaga iga kell Itaaliasse ja oleksin kõik ööpäevad tema juures. Lastele seletasin: „Issi vajab sellises olukorras mind rohkem ja olin temaga. Kui olukord stabiliseerus, tõin teid kohe Itaaliasse.“ Ma tegin seda pere nimel.“

Tugev ja samas väga nõrk

„Viimased kaks aastat on minu elu kõige raskemad ja õpetlikumad, kasvasin palju. Olen tundnud end kõige tugevamana ja samas väga nõrgana.“ Marika vaatab kõike teise pilguga, aga ei piina end enam küsimustega, mille vastuseid iialgi välja ei mõtle. Läheb lihtsalt vooluga kaasa ja plaane ei tee. „Olen muutunud mingis mõttes Tolikuks. Mida rohkem suudan

end tuua praegusesse hetke, seda rahulikum olen.“

Nende ühine elu sai otsa ning ehkki Tallinn ja Udine on mälestustest tulvil, asub Marika ja laste kodu praegu Itaalias. „Mul on seal kergem. Itaalias ollakse palju hoolivamad ja tähelepanelikumad.“ Pöördelistel aegadel nägi rahu austav Marika, kuidas maskid langevad ja naine löikas läbi ühendusi, kus konflikte rohkem kui positiivseid emotsioone. „Ma ei näe mõtet suhetel, mis pole mu mentaalsele tervisele head, kus pean end muutma või painutama. Parem eemaldun ja see on nii vabastav.“

Hindamatu panus

Üksi pole keegi ja nii on naine rasketel aegadel kogunud, et abi tuleb sealt, kust poleks oodanud või lootnud. „Mulle oleks nagu taevast saadetud suure südamega inimesi.“

Heade aitajate toetus jõudis nendeni, kui Aivar Mäe ja Eesti Balletiliit avasid Anatoli heaks korjanduse. „Alguses ütlesin kindla ei. Teadsin Toliku suhtumist sotsiaalmeediasse. Kui talle natuke selgemal momendil sellest rääkisin, ütles ta: „Jumal saatis meile abi. See on vaja vastu võtta.““ Marika usub, et tänu annetustele olid Anatoli elu viimased aastad inimlikud ja pere sai olla koos. „Täna kõiki südamest. Tean, et Tolikule oli alati kõige tähtsam meie heaolu.“ Naisel ei jätku sõnu tänamaks Anatoli tädi, kes on neile olnud oluline tugisammas ja ema rõõmuks kutsuvad lapsed teda vanaemaks. Võõradki on pakkunud hindamatut tuge. „Ühel päeval nutsin haigla koridoris ja mind tuli lohutada sealne töötaja. Küsisin, kus saaksin rentida balletitundide andmiseks saali ja tema soovitas läheduses asuvat stuudiot.“ Maailm on väike – balletistuudios õppinud poiss tantsis Estonia trupis. Seos sai loodud, aga töökohta tal pakkuda ei olnud. Äsja oli ta otsinud pikalt pedagoogi ja leidis lõpuks Milanost, aga ometi soovis Marikat nii väga aidata. „Ta tekitas mulle rühma, alguses andsin tunde kord nädalas, sel aastal juba kolmel päeval, lisaks võtsid kaks õpilast eratunde.“

Hindamatu mama Klaudia

Väga oluline koht Marika hinges on mama Klaudial. Udine haiglas oli ta Anatoli üks lemmikõdedest. „Tolik oli talle nagu oma poeg, mängis muusikat, laulis ja rääkis temaga kogu aeg. Ta oli alati nii rahulik, kui tema häält kuulis.“ Kuldse südamega naine kutsus kord Marika endaga mägedesse jalutama, hiljem läksid nad tema sõprade juurde teed jooma. „Itaallasest mees ja sakslannast naine said meile väga lähedasteks, kuuluksime

nagu nende perekonda.“ Vesteldakse iga päev, käiakse külas nädalalõppudel ja nende abiga leiti kodu ning muretseti lastele dokumendid.

„Muretsemine on nagu kiiktoolis kiikumine.“

Simon ja Sofia käivad Udines lasteaedalgkoolis, kus nende eest hoolitsevad nunnad. Selliseid erakoole on seal palju, usuõpetus on küll kooliprogrammis, aga pole kohustuslik. Marikat on hingepõhjani puudutanud kohalike tähelepanelikkus. „Tunnen end seal palju rohkem kodus. Itaalias ei rapsita tühja, ei soovitata kõrgemale pürgida. Nad lihtsalt elavad ja see annab vabaduse.“

ÜHISED TANTSUD: Estonia esipaar lühiballetis „Tango“ aastal 2020 ja balletigalal 2010. Mõlemad olid erakordse pühendumusega lavaisiksused.

(erakogu)Balletiõpetaja ja massöör

„Minu prioriteet on meie lapsed. Tolik ootab minult seda kõige rohkem ja tunnen, et see on mu vastutus, kohustus ja missioon.“

Marika on õnnelik ühiste laste üle, keda soovib kasvatada vaimus, nagu kasvataks neid koos. „Tegelen palju laste turvatundega. Nad peavad teadma, et saavad mind alati usaldada.“ Marika on siiras. Kui ta on väsinud, palub hetke, „ei“ mõeldes „jah“ ei ütle. „Lasen endal olla selline, nagu olen. See on suur rahu, mis tervendab ja muudab mind paremaks.“

Sünnimaad külastatakse harva, aga sel suvel puhatakse siin pikemalt. Sofial algab kool septembri keskel ja Marika taastub hiljutisest puusa proteesimise operatsioonist.

Balletistuudio lõpetas küll tegevuse, aga sügisel alustab Marika uues koolis. „Enne oleksin mõelnud, et üks häda teise otsa, mis ei lõpegi. Ennast säästvam viis on elada nii, et kui on nii, siis on.“

Peale mehe surma läks ta massaažikursustele, sügisel plaanib teooriat rakendada praktikas ja juurde õppida spordimassaaži.

«Mul peaks olema iga-

sugune usaldus elu vastu kadunud, aga mul tekkis hoopiski usk.

Elus ei pea kartma midagi, sest olen endas kindel. Tüvi minu

sees on läinud hästi tugevaks. Tänu Tolikule.»